

Voordat ik afreis. Nestoriaanse kwatrijnen

Hugo Pos

bron

Hugo Pos, *Voordat ik afreis. Nestoriaanse kwatrijnen*. In de Knipscheer, Amsterdam 1993

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/pos_002voor02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

IJzig is het groen in de noordenwind
Oude tijger met je roofdierenblik,
je tilt je poot op
maar waar blijft de woeste sprong?

[Inscriptie van Li Shizhuo bij zijn rolschildering
Tijger huiverend in de kou (1728)]

[Ik spreid de vingers van mijn hand]

Ik spreid de vingers van mijn hand
en filter de herinneringen -
ik kan een discotheek beginnen
met platen van de overkant.

[Ik-verzen, weet ik, maar wat blijft er over,]

Ik-verzen, weet ik, maar wat blijft er over,
de doden zijn gedaan, ze zijn soms zo nabij
dat als ik met ze praat, 't is of ik mij vermei
in hun inschikkelijkheid. Het wachten is op mij.

[Bedenk m'n zoon dat alles wat gebeurt]

Bedenk m'n zoon dat alles wat gebeurt
de keur van vroeger draagt en wij op onze beurt
het snoer van morgen rijgen. Niets is waar,
en wat eens waar was is niet waar gebeurd.

[Ik schrijf een vers, herken de woordenbrei]

Ik schrijf een vers, herken de woordenbrei
en haal het door, het vers bleef ongeschreven.
Oud en gedaan schrob ik de zwarte lei,
waar alle letters krijtwit zijn gebleven.

[Omar Khayyam, hoe schamel klinkt mijn klagen]

OMAR KHAYYAM, hoe schamel klinkt mijn klagen
dat antwoord uitbleef en niet op kwam dagen.
Geloof en ongeloof, ik vree met beide,
maar geen van twee dorst ik ten huwelijk vragen.

[Alles is vluchtig, niets is nagelvast.]

Alles is vluchtig, niets is nagelvast.
Er was een passer nodig, het beschrijven
van cirkels in het zand, om te bewijzen
dat wat vandaag beklijft morgen is uitgevlakt.

[Geel van de berken, roestbruin is de heide,]

Geel van de berken, roestbruin is de heide,
de herfst kondigt zich getooid in kleuren aan
alsof ze een feest aan het voorbereiden is - geen
afscheid. Daar denken wij, de stervelingen, aan.

[Wat heeft de dageraad voor zin,]

Wat heeft de dageraad voor zin,
dat was de vraag, ik gaf college.
De dageraad, zei ik, beleef je
ook al geloof je er niet in.

[Wat of de dagen splijt, de roezige, de lome,]

Wat of de dagen splijt, de roezige, de lome,
blijf af van het geheugen, niet beroeren!
Een vriend ging op de Piazza duiven voeren
en bleef in Piranesi's kerkers wonen.

God is dood

De douanier is weg, de grenspost is gebleven,
de ziel te zeer verdacht. Het wein'ge dat we weten
is naamloos. Lao Tse, de Tao niet omschreven.
Ons lot is om te gaan en sterven aan het leven.

[Ik haal de splinters uit mijn glazen oog]

Ik haal de splinters uit mijn glazen oog
en prik ze aan de wand van mijn verbeelding,
mijn prentenkabinet, en wee degene
die het zou wagen iets daaruit te stelen.

[Ik prees de liefde honderd-duizendvoudig,]

Ik prees de liefde honderd-duizendvoudig,
het Hooglied werd opnieuw door mij geschreven.
Zonnen de schikgodinnen toen op wraak,
was er een wet die ik had overtreden?

Denken (I)

Denken doet pijn, zei hij, en woof met woorden
de pijn weg als onduldbaar, overlast.
Het is windstil, de zee is wijd en vlak,
pijn is gaan rusten denk ik voor de nacht.

Denken (II)

Hij dacht dat hij niet dacht. Toen ik hem zei
dat er een fout school in zijn logica
deed hij mij denken aan mijn kindertijd
toen ik voor 't eerst op spieken was betrapt.

[Herhalen wat zich niet leent voor herhalen,]

Herhalen wat zich niet leent voor herhalen,
ik denk: reïncarnatie, hoeveel malen
moet ik nog door de molen, thesaurier,
is één lang leven niet genoeg betalen?

[Veel trammelant, ik had niet in de gaten]

Veel trammelant, ik had niet in de gaten
dat ieder pogen faalt om af te maken
wat al een einde vond. O, 65 plus,
bij elke halte is een schim mijn baken.

[Op mijn begroting staat de post]

Op mijn begroting staat de post
Gedane Zaken. Jaar op jaar
staar ik, God helpe mij, ernaar
toddát ik eens word afgelost.

[De maan gaat schuil achter de heuvelrug,]

De maan gaat schuil achter de heuvelrug,
Du Fu, m'n speelman, waer bestu bleven?
ik lees je verzen, maar de kleur, de gloed,
zijn op de loop gegaan, ver weg gedreven.

[Gedongen naar de volheid van het leven,]

Gedongen naar de volheid van het leven,
bedongen was de prijs, de inzet hoog,
gewonnen heb ik niet, al leek het even
dat ik er goed voor stond zo op het oog.

[Toen ik de deur had dichtgedaan,]

Toen ik de deur had dichtgedaan,
de ochtendmist was opgetrokken,
hield ik mij aan de herfst vast
zoals een kind aan moeders rokken.

Angst

Als kind al wist ik water stroomt omlaag.
Eens, jaren later, koortsig in mijn kamer
keek ik naar buiten: water rees omhoog.
Dat is het dus, dacht ik, en schrok me dood.

Tennis

Geel van de berk waarschuwt: vroege herfst.
Nog rent het wrakke lijf de ballen achterna
alsof het menens is. Het weet weldra
wordt spelen omgezet in doffe ernst.

[Jong als Iskander. Verticaal]

Jong als Iskander. Verticaal
stond de ladder om de sterren te rapen
Venus, Saturnus! ...
Wie las aan de wand dat de sporten ontbraken?

[De tropenjaren, nee, niet dubbel tellen,]

De tropenjaren, nee, niet dubbel tellen,
niet tweemaal rouwen om wat henenging
en mij gelaten heeft met de herinnering
aan schaduwbomen die de zon opvingen.

[De pijlen volgen, groene, rode, blauwe,]

De pijlen volgen, groene, rode, blauwe,
de keuze is aan ons, geen duistere wil bepaalt
de richting die we gaan. Tenzij... 'Stil,
spreek het woord niet uit. Denk daar vandaag niet aan.'

[Binnen de ruimte die elastisch is]

Binnen de ruimte die elastisch is
verlichten wij der mensen duisternis,
de vragen die wij stellen, geen orakel
maakt ooit een eind aan uw bekommernis.

[Laatbloeier zeggen ze. Houdt dat soms in]

Laatbloeier zeggen ze. Houdt dat soms in
dat ik daarvoor net als een spin
een web gebouwd en het naar mijn zin
had met af en toe een vlieg erin?

[Memoires, vrienden, zijn verlakkerij.]

Memoires, vrienden, zijn verlakkerij.
Vergeelde schriften weggeborgen
heb ik na jaren weer gevonden -
de mottenlucht, vast niet van mij.

[Ik zag een jongetje een sneeuwpop maken]

Ik zag een jongetje een sneeuwpop maken
op een joods kerkhof. Van jongsafaan
heeft wat we doen en laten iets te maken
met dooi en dood. Zo wennen we eraan.

[In de savannen wonen Indianen]

In de savannen wonen Indianen
in witte vlakten tussen zware bossen,
de leegte die ons wacht, als metafoor
stel ik me hoopvol zo'n savanne voor.

[Als er geen leven is, is er geen Dood.]

Als er geen leven is, is er geen Dood.
We houden poeslief Hem in leven
een goedig huisdier, pootjes geven
zonder te weten of het loont.

[Leven is op z'n zonnigst in de winter]

Leven is op z'n zonnigst in de winter
en in de zomer op z'n allerdroevigst.
Vreemd is dat wel. Ligt dat aan de seizoenen
of sta ik, eens midvoor, al jaren buitenspel?

[Vanavond zeg ik onherroepelijk nee]

Vanavond zeg ik onherroepelijk nee
en morgenavond zeer aandoenlijk ja,
wat ik ook dram en doe, het abc
verandert niet als ik een blad omsla.

[Het ritselen van blaren, die muziek,]

Het ritselen van blaren, die muziek,
de wonderdokter heeft me voorgeschreven
alleen te luisteren naar het bewegen
van wind en water en naar lippen niet.

[Het tergen van de dood, spelen van spelletjes]

Het tergen van de dood, spelen van spelletjes
alsof het leven best aardig is. Strafschoppen
mijden. De hemel prijzen voor het gebodene.
Niet hardop denken: het is welletjes.

[De Bhagvad-Gita, keer op keer gelezen,]

De Bhagvad-Gita, keer op keer gelezen,
Ardjoena's vraag, ze kon de mijne wezen,
volbracht de taak, wat is er misgegaan
dat ik van twijfel nooit nog ben genezen.

Annapurna

Te trachten het Nirvana te bereiken,
mijn bloed aan bloedzuigers ten offer reiken,
ontloken is, o Lotus ongedacht,
de hunkering naar aardse paradijzen.

Bangkok

Doodkisten lagen er in alle maten,
Chinese wijk, ik loop er langs en kijk,
Chinezen, denk ik, een miljoenenrijk,
naar hartelust kunnen ze daar begraven.

Goa

Ik zocht wat schelpen langs het strand
de ochtendster bleef mij belichten
tot ik een handvol diamant
bijeengegaard had. Schatrijk was ik.

Voor Mani

'Gelukkig het water waar niemand van drinkt.'
Profeten, wijzen, stel dat al uw woorden
de slaap van ons, gerusten, niet verstoorden,
is het niet beter dat het water stinkt?

Voor Rûmî

De Rubâi'yât, de fonkelende verzen
gelezen in het Frans. Ik zat te denken
o, als ik Perzisch kende, soefi dan te wezen
en tollend, dronken, dwaas de douanier omhelzen.

[Suzuki heeft de Zen voor ons beschreven,]

Suzuki heeft de Zen voor ons beschreven,
één koan wordt aan de noviet gegeven,
wat of het leven is, een rake klap,
De Boeddha glimlacht, dat ze dat niet weten.

[De levensavond. Het onvoorstelbare]

De levensavond. Het onvoorstelbare
willen benaderen. Alsof het mogelijk ware
het non-verbale zichtbaar te maken
door het licht - als ware ik Vermeer - binnen te laten.

I

Pas gisteren, het grote vreugdevuur,
vergis ik me, zijn zestig jaar verstreken
en heb ik al die tijd de vuurgoden aanbeden,
nu pas afvallig op dit late uur.

II

Pas gisteren, de pijn, het helse vuur,
vergis ik me, zijn zestig jaar verstreken
en heeft vandaag de dag met gisteren vergeleken
haar balsem uitgesmeerd op de kwetsuur?

Voor Bhai (James Ramlall)

'Dit leven tot de dood gepromoveerd.'
Bhai, broeder, wil je daarmee zeggen
dat wij de ademnood van 't leven pas beseffen
wanneer de dood haar eigen tijd markeert.

Voor Frederic Prokosch

Wat is er toch van Hans geworden?
Al jaren stel ik mij die vraag,
ontdekkingsreiziger, verslonden,
of, kan het zijn, de top gevonden?

Voor Paul Celan

'Gegengeschöpfe', zijn dat antischepsels,
waar heb je ze ontmoet, in welke ijslaag
lagen ze verborgen? Of zwieren ze nog
altijd met hun vals lachen boven de aarde?

Voor Paul van Ostayen

Het lied van Rodica en Dodica
heeft maanziek in de nacht geklonken,
de uithaal van een trekharmonika,
begin en einde aan elkaar gebonden.

Voor Guido Gezelle

Boven een waterplas twee luchtige libellen
wat schrijft ge toch, vraag ik, misschien de naam van God?
De vraag godslasterlijk. Vergeef het me, Gezelle,
gij wist eer dat gij vroeg, maar wat gaat door mijn kop?

Voor J.C. Bloem

Beloften brekend ben ik oud geworden
en oud geworden breek ik er geen een
want niemand van de mensen om mij heen
zal zich om mij in 't ongeluk meer storten.

Voor J.C. van Schagen
Ik ga maar en ben

Ik draag zijn lijfspreuk op het blote lijf,
onvindbaar blijft die als ze mij fouilleren,
ze is mijn talisman, mijn afweer, mijn geschut,
mijn jawoord dat ik niet kan formuleren.

Voor Catullus

Onmogelijke Lesbia, die me blijft bestoken
met haar ontaarde armen en benen.
Houd er toch eens mee op. Je gooit de hele
scala van mijn ideeën ondersteboven.

Voor Primo Levi

'Dat schrijven een geluksgevoel kan schenken.'
Ik las die zin en ik ben blijven denken
heel ons balorig leven staat beschreven
in een geheimschrift dat zich niet laat lezen.

Voor Melle

De hemellingen, welke taal,
symbolen, tekens en gebaren
Is hij soms een der martelaren
door duivels, lust en pijn belaagd.

Voor Wassily Kandinsky

'De Wereld heeft klank, niets is stom.'
Pogend zijn beeldtaal op te vangen
spat ze uiteen in duizend zonnen
alsof de schepping pas begon.

[Juist toen ik dacht dat denken mij bezwaarde]

Juist toen ik dacht dat denken mij bezwaarde
en ik mij overgaf aan wat het troebel lot
voor mij in petto had vielen de lichten uit.
De schakelaar, dacht ik, links onder aan de trap.

[Soms denk ik dat de maan dit jaar]

Soms denk ik dat de maan dit jaar
zich niet laat zien. Spelt dit gevaar
vraag ik mijn vrouw. Zij zegt: 'Welnee,
je hoofd zakt steeds meer naar benêe.'

[Beschouw wat ik blijmoedig zeg]

Beschouw wat ik blijmoedig zeg
niet als mijn laatste woord, ik dreg
mijn grootspraak uit het protoplasma,
dat ik aan leven in mij heb.

[De fröbeljaren toen we leerden lezen,]

De fröbeljaren toen we leerden lezen,
spelden de naam van God, van Gijs en Mies en Wim.
De oorlog, lotgenoten - jij, geheugen,
ruimt leeg hun plaatsen in voor God, Gijs, Mies en Wim.

[Het hier en nu, het alomvattend heden,]

Het hier en nu, het alomvattend heden,
beschouw ik als een trap met tal van losse treden,
of ik naar boven loop of naar benêe,
ik heb een leuning nodig voor mijn schreden.

[Rechttoe, rechtaan, het was mij niet gegeven,]

Rechttoe, rechtaan, het was mij niet gegeven,
ik leerde als soldaat hoe het kompas te lezen,
op weg, geschoeid, bepakt, o doolhof van de zinnen,
verlaten ligt het pad dat ik had moeten nemen.

[Dat tijd zich achterwaarts kan gaan bewegen]

Dat tijd zich achterwaarts kan gaan bewegen
de Big Bang achterna en levenden
en doden verenigen in broos gesteente
schenkt mij somwijlen troost, al is 't een hypothese.

[Stil op een leeg terras gezeten]

Stil op een leeg terras gezeten
denk ik aan vroeger. Haast frivol
schuiven mijn doden langs, heel even,
zo jong, zo mooi, zijn niet gebleven.

[Gedroomd dat ik de emir was die kon bepalen]

Gedroomd dat ik de emir was die kon bepalen
de strafmaat voor de twijfelaars die falen.
Nu loop ik langs het pad dat derwaarts voert
en kan de afstand schatten noch bepalen.

[Gekrompen in de was]

Gekrompen in de was
zet dat maar kort en bondig
boven mijn doodsbericht.
Of ik dat meen? Hartgrondig.

[Het einde van de wereld,]

Het einde van de wereld,
goed beschouwd
is God de enige
die daar om rouwt.

[Ik vroeg mijn goeroe: 'Waar ontspringt de droom,]

Ik vroeg mijn goeroe: 'Waar ontspringt de droom,
in mij of buiten mij, of is er soms een zone,
een onderduikadres voor mij en mijn demonen,
met water gas en licht, tv, een zachte dood?'

[Straks als het over is, niemand meer weet]

Straks als het over is, niemand meer weet
wat er geweest is, laat het maar, vergeet
de annotaties. Waarom notuleren
wat hoofd-, wat bijzaak was, wat schaduwbeeld?

[Tot slot: dat ik zo'n lange weg]

Tot slot: dat ik zo'n lange weg
heb afgelegd om aan te komen bij het begin.
Verdomd, in cirkelgang gelopen
en nooit bedacht: wie haal ik in?

[Voordat ik afreis, Charon, heel licht, handbagage,]

Voordat ik afreis, Charon, heel licht, handbagage,
de boedel opgedeeld, de leeftocht weggedaan,
gun mij een laatste blik als zwermen ganzen
in V-formatie naar het zuiden gaan.